

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

**ТРАНСФОРМАЦІЯ
ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ:
ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ**

**МАТЕРІАЛИ
І всеукраїнської науково-практичної конференції**

21 лютого 2024 року

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024

УДК 341.3:32(477)(082)
Т 65

*Рекомендовано до друку Вченою Радою
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 3 від 27 березня 2024 року)*

Т 65 Трансформація правової системи України: виклики сучасності : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 21 лютого 2024 р. / за заг. ред. П. В. Горінова, С. І. Москаленка, Н. В. Сухицької. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 404 с.

Збірник містить матеріали тез учасників I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Трансформація правової системи України: виклики сучасності», що присвячуються вирішенню актуальних питань захисту прав людини з врахуванням соціально-гуманітарних і філософських аспектів.

Збірник призначено для науково-педагогічних працівників, аспірантів, докторантів, студентів закладів вищої освіти, фахівців-практиків.

УДК 341.3:32(477)(082)

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-Vn-pk_NNIPiP_2024

© Автори публікацій, 2024

© ННПіП УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

Використані джерела:

1. Про правовий режим воєнного стану. Закон України 12 травня 2015 року № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 28. ст. 250. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>. (дата звернення: 27.08.2023).
2. Пиріг І. В., Приходько В. О. Криміналістичні обліки: проблеми класифікації. *Теорія та практика судової експертизи та криміналістики*. 2021. № 3. С. 45-60.

УДК 343.9

Сімакова С. І.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічно-правових дисциплін
соціально-гуманітарного факультету
Білоцерківського національного аграрного університету,
iana240619@gmail.com

ВІЙНА, ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТАН ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ

Злочинність це – соціально-правове явище, яке складається із сукупності злочинів, які вчиняються на певній території, у певні часові проміжки, та за певних обставинах. Характеризується динамікою, географією та ціною злочинності. Динаміка злочинності – це рух злочинності в сторону її збільшення чи зменшення. Географія злочинності – це вчинення злочинів на певній території міст, селищ, областей. Ціна злочинності – кількість осіб, які постраждали в результаті вчинення злочину (злочинів).

Злочинність бере свої витoki ще із стародавніх часів, адже завжди були люди, які порушували закон. Злочинність існувала, та буде існувати завжди, але її показник можуть варіюватись. В межах даного дослідження варто з'ясувати, яким чином війна впливає на злочинність, та дослідити динаміку злочинності в державі.

За статистичними даними Департаменту карного розшуку Національної поліції України у 2022 р. рівень злочинності в Україні протягом перших півроку 2022 року зменшився на 25 % у порівнянні з минулим періодом. З початком повномасштабного вторгнення рф на територію України відбувалось зниження рівня злочинності загалом, адже ніхто не очікував та початок військових дій, і тому розгубленість, відсутність розуміння, як діяти в таких умовах вплинуло також і на самих злочинців. Проте, вже з травня 2022 р. Рівень злочинності почав знову зростати, злочинці починають активізовуватися, використовувати ситуацію в державі, та починають вчиняти нові злочини. Так, можна констатувати, що рівень злочинності тяжких і

особливо тяжких злочинів залишився на рівні 2021 р. Кількість умисних вбивств збільшилася за півроку на 9,1 % у порівнянні з 2021 р., зокрема такі показники свідчать про військову агресію, та безпосередньо через вбивства, які були вчинені на окупованих і деокупованих територіях. У 2022 р. Відбулось зниження рівня майнових злочинів, це пов'язано із запровадженням коменданської години в державі, посилення патрулювання органами Національної поліції, та поява блокпостів. Також відбулось зменшення розбоїв, та грабежів, це можна пов'язувати з тим, що на вулицях, у громадських місцях, у житлових масивах перебувають працівники правоохоронних органів і військовослужбовців, які здійснюють нагляд та контроль на закріплених територіях, проводять спеціальні операції по виявленню колаборантів, та інше. В таких умовах злочинцям вже важко вчинити вищевказані види злочинів. На окупованих територіях збільшилась кількість злочинів пов'язаних із незаконним заволодінням транспортних засобів, та незаконне поводження зі зброєю [1]. Злочини пов'язані із незаконним обігом наркотичних засобів, прекурсорів та їх аналогів залишаються на тому ж рівні, у порівнянні з минулими роками. Власники свого майна повертаючись до своїх домівок, де були вчинені крадіжки, не повідомляють про них, так, як вважають, що органами національної поліції повинні бути зосереджені на більш важливі справи пов'язані з воєнними діями в державі, тим самим такі злочини не входять до статистика, та у своїй сукупності складають латенту злочинності. Про те, не зважаючи про ситуацію в державі, потерпілі все ж таки повинні звертатися за захистом своїх порушених прав до правоохоронних органів та повідомляти про вчинені злочини, адже безпека суспільства – це обов'язок органів державної влади навіть в умовах воєнного стану.

На даний час відбувається продовження з боку РФ агресивної війни, відбувається широкомасштабне порушення міжнародного гуманітарного права, масово вчиняються воєнні злочини (ст. 438 КК України) [3, с. 176].

Наразі відбувається значне погіршення криміногенної обстановки та збереження цієї тенденції щонайменше на короткострокову перспективу. Структурні зміни злочинності засвідчили зсув в бік зростання частки особливо тяжких і тяжких злочинів протягом 2022 та 2023 рр. у порівнянні з 2021 р. [2, с. 185]. У зв'язку з повномасштабною агресією суттєве зростання рівня воєнних злочинів, зокрема порушень законів та звичаїв війни (ст. 438 КК України). Якщо у 2021 р. було зареєстровано 172 злочини цієї категорії (що складало 0,05 % у загальній структурі злочинності), то у 2022 р. – 60 387 (16,7 %. З них 6013 – поєднані з умисним вбивством), а за 5 місяців 2023 р. – 29245 (13,5 %. З них 860 – поєднані з умисним вбивством) [3, с. 187].

Відбувається тенденція до зростання частоти геноцидальних та екоцидальних проявів (ст.ст. 441, 442 КК України). Незважаючи на всю

специфічність цих злочинів, тим не менш тільки за офіційною статистичною звітністю протягом 2022 та 5 місяців 2023 р. зафіксовано 16 фактів екоциду та 28 – геноциду [3, с. 189].

Ще однією із важливих проблем нашої держави це є організована злочинність. Так, на початку повномасштабного вторгнення в Україну у 2022 році співпраця між російською та українською організованою злочинністю стала неможливою через політичну ситуацію та логістичні проблеми з контрабандою через лінію фронту, де точиться запекла боротьба. Багато українських кримінальних авторитетів вирішили залишити країну, а воєнний стан і комендантська година в усій країні певний час стримували деякі форми злочинної діяльності. Проте дослідження GI-ТОС (GI-ТОС – це система раннього попередження, моніторингу та аналізу тенденцій та нових ризиків в Україні) показує, що після цього несприятливого початкового періоду багато форм організованої злочинності відновилися, а війна створює для них нові можливості. Величезні потоки гуманітарної та військової допомоги разом із послабленням прикордонного контролю стимулювали контрабанду та незаконне привласнення чужого майна на заході України, а тисячі солдатів на передовій перетворилися на прибутковий новий ринок для наркоторговців. Крім цього, призовники, які намагалися уникнути військового призову, сприяли появі нової форми контрабанди людей.

Торгівля біженцями та зброєю також становить серйозну небезпеку [2].

Орлов Ю. В. у своєму монографічному дослідженні пропонує наступні заходи стабілізації системи протидії злочинності в Україні: розробка та прийняття стратегії протидії злочинності в умовах воєнного стану; інтенсифікація протидії корупції в Міністерстві оборони України, оборонно-промисловому комплексі, у місцевих військових адміністраціях на деокупованих територіях; специфікація розстановки негласного апарату, його цільове орієнтування; розробка концепції перехідного правосуддя в Україні та наукових засад кримінологічного забезпечення його реалізації перехідного правосуддя; кримінально-превентивна специфікація та синхронізація діяльності спеціалізованих суб'єктів протидії злочинності через внесення змін і доповнень до Порядку координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності, та ін. [3, с. 314-216].

Так, із думкою науковця варто погодитись, адже протидія злочинності повинна бути на високому рівні із залучення, як державних органів так, і громадськості, так ми зможемо наблизити нашу перемогу над ворогом.

Дійсно, хочеться зауважити, що корупція є однією із вкрай важливих і болючих питань для нашої держави, адже торгівля гуманітарною допомогою, автотранспортом, зброєю, речами для військовослужбовців, продуктами харчування, перешкоджають ефективно українським військовослужбовцям перемагати над ворогом, захищати нашу державу. На місцевих рівнях, це

списання коштів, які виділяються на побудову та на проведення ремонтних робіт в укриттях, а це безпека для життя та здоров'я наших громадян.

Завдання уповноважених державних органів виявляти таких осіб, та притягувати їх до кримінальної відповідальності за найсуворішими санкціями статей кримінального законодавства, а завдання громадян нашої держави підвищити рівень правосвідомості кожного з нас, та не вчиняти корупційні правопорушення, та правопорушення пов'язані з корупцією.

Здійснивши ґрунтовний аналіз впливу війни на злочинність в державі варто зробити наступний висновок. Із початком війни показники злочинності нейтралізувались, та навіть зменшились. На разі вчинення грабежів, розбоїв залишається на тому ж рівні, що й у минулі роки. Крім цього значно збільшились умисні вбивства, що пов'язано із військовою агресією проти України, та безпосередньо через вбивства, які були вчинені та вчиняються на окупованих і деокупованих територіях, масово вчиняються воєнні злочини, вчиняються злочини пов'язані із незаконним заволодінням транспортних засобів, та незаконним поводженням зі зброєю, відновлюється організована злочинність, прогресують корупційні правопорушення. Так, органам Національної поліції варто активно займатися розкриттям та розслідуванням кримінальних правопорушень проти власності, проти життя та здоров'я осіб, злочинів пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, організованої злочинності, та звісно ж воєнних злочинів. Повинні бути складені плани слідчо-оперних заходів, та спецоперацій направлених на захист потерпілих від злочинних посягань. Потерпілим, громадянам нашої держави варто підвищити свій особистий рівень правосвідомості, повідомляти про вчинені кримінальні правопорушення, не вчиняти самим кримінальних правопорушень, не вдаватися до корупційних правопорушень, а сприяти правоохоронним органам у розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень, та вести активну дію спрямовані на подолання дій агресора проти України.

Використані джерела:

1. Укрінформ. Брифінг на тему: «Вплив війни на злочинність в Україні». Електронне джерело. Режим доступу URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3536394-vpliv-vijni-na-zlocinnist-v-ukraini.html>.
2. Global Initiative. Дослідження “Організована злочинність в Україні знаходить нові можливості в умовах війни”. Електронне джерело. Режим доступу URL : <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2023/02/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B7.pdf>
3. Орлов Ю. В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри. Монографія. Кримінол. асоц. України. Харків : Право. 2023. 252 с.

Наукова панель 13
ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ПОДАТКОВЕ ПРАВО

Плехов Д. О.

ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОХІД НЕРЕЗИДЕНТА
З ДЖЕРЕЛОМ ПОХОДЖЕННЯ З УКРАЇНИ ПРИ ВИПЛАТІ РОЯЛТІ
У СФЕРІ ОНЛАЙН-ГЕМБЛІНГУ 345

Рубцов С. С.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ФОНДУ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ 349

Рушелюк Є. В.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 352

Наукова панель 14
ІНШІ ГАЛУЗІ ТА ПІДГАЛУЗІ ПРАВА

Байбак А. Г.

ДО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ «ОСОБЛИВОГО ПРАВОВОГО РЕЖИМУ» 356

Важинський В.

ОПЕРАТИВНИЙ ПОШУК ФАКТИЧНИХ ДАНИХ
ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ
ІНСТИТУЦІЙНИХ ІНВЕСТОРІВ..... 359

Ботнаренко І. А., Головка О. В.

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО НАД ДІТЬМИ І ВОЄННА СИТУАЦІЯ:
СУЧАСНІ ЗАГРОЗИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 363

Данильченко А. О.

ПІРАТСТВО ТА КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ЧАС 367

Котляренко О. П., Виклюк О. І.

РЕЦЕПЦІЯ ОПЕРАЦІЙНОГО ПРАВА (ПРАВА ОПЕРАЦІЙ) 369

Лук'янець Т. П., Кончаковська В. В.

ПОСТМОРТАЛЬНА РЕПРОДУКЦІЯ:
ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД 372

Писарцова Ю. І.

ВИКОРИСТАННЯ ОБЛІКІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ
У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ 375

Сімакова С. І.

ВІЙНА, ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТАН ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ 378